

Suositus 3/2020/hållbart D 2020

Aikaisempi A 1758/hållbart
asiakirjanumero
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Kestävä Pohjola -valiokunnan mietintö, joka koskee
uusiokäyttöstrategiaa 3/2020

Ehdotus

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi ilmoituksen suosituksesta 3/2020, Uusiokäyttöstrategia, ja jää odottamaan *poliittista dialogia*.

Taustaa

Suositus kuuluu seuraavasti:

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että jätettä saa toimittaa vain yrityksille, jotka voivat dokumentoida jätteen uusiokäytön tai ympäristön kannalta vastuullisen loppukäsittelyn.

että Pohjoismaiden ministerineuvosto laatii kootun yhteispohjoismaisen uusiokäyttöstrategian kaikille jätelajeille.

että Pohjoismaiden ministerineuvosto perustaa pohjoismaisen tukijärjestelmän uusien kierrätysmenetelmien ja zero waste -ratkaisujen tutkimiseksi ja kehittämiseksi.

Pohjoismaiden ministerineuvoston ilmoitus

Pohjoismaiden ministerineuvosto on Pohjoismaiden neuvoston tavoin huolissaan materiaalien kulutuksen ja jätemäärien kasvusta. Siksi Pohjoismaiden ministerineuvosto tekee työtä jätteenkäsittelyn sekä etenkin kiertotalouden ja materiaalien uusiokäytön parissa.

Ensimmäinen että-lause:

Jätteiden kansainvälisiä siirtoja säännellään EY-asetuksella nro 1013/2006. Asetus perustuu Baselin yleissopimukseen ja jätteiden siirtoja koskevaan OECD:n päätökseen, ja se on suoraan voimassa kaikissa jäsenvaltioissa ja Eta-maissa. Jätteesiirtoasetuksen mukaan jätettä voi siirtää maasta toiseen vain, jos sitä käsitellään ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla. Pohjoismaiden hallitukset korostavat, että

asetus varmistaa siirretyn jätteen käsittelyn ympäristön kannalta hyväksyttävällä tavalla. Hallitukset pitävät myönteisenä meneillään olevaa jätteesiirtoasetuksen tarkistusta, joka mahdollistaa säännösten ajanmukaistamisen ja tehostamisen.

Toinen että-lause: Pohjoismaiden ministerineuvosto aikoo lähivuosina toteuttaa kunnianhimoisia toimia uusiokäytön saralla. Visio 2030:een ja sen toimeenpanoa tukevaan toimintasuunnitelmaan liittyen on vireillä tärkeitä toimia muun muassa seuraavilla aloilla:

- tuottajaomistajuusjärjestelmät (MR-MK)
- kiertotalouden liiketoimintamallit (MR-Tillväxt)
- tekstiilien uusiokäyttö (MR-MK)
- kiertotalous ja rakennusmateriaalien elinkaariarviointi (MR-Tillväxt ja MR-MK yhdessä puheenjohtajamaa Suomen kanssa)
- muovi (MR-MK).

Pohjoismaiden ministerineuvosto on siis päättänyt priorisoida tiettyntyyppisten vaikutuskeinojen/menetelmien kehittämistä ja keskittyä tiettyihin materiaaleihin sen sijaan, että laadittaisiin laaja pohjoismainen uusiokäyttöstrategia. Tämän rajatun lähestymistavan avulla pohjoismaisista varoista saadaan ministerineuvoston arvion mukaan eniten hyötyä. Samalla keskitytään alueisiin, joilla pohjoismaisesta yhteistyöstä uskotaan olevan eniten pohjoismaista hyötyä ja joilla nimenomaan kaivataan yhteisiä ratkaisuja ja muiden maiden esimerkkejä. Tuottajaomistajuusjärjestelmiin ja kiertotalouden liiketoimintamalleihin keskittyvistä toimenpiteistä voi olla hyötyä myös muuten kuin kulloinkin priorisoitavien materiaalien osalta.

Kolmas että-lause: Uusien uusiokäyttömenetelmien ja -ratkaisujen tutkimusta ja kehitystä tarvitaan kipeästi. Pohjoismailla on uusiokäyttöratkaisujen näkökulmasta relevantteja kansallisia tukijärjestelmiä. Niitä täydentävät pohjoismaiset rahoitusohjelmat, jotka vastaanottavat tai ovat jo vastaanottaneet vihreään siirtymään, muun muassa uusiokäyttöön ja kiertotalouteen, liittyviä hakemuksia. Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisella Nordic Innovationilla on vireillä kiertotalousalan ohjelma, joka keskittyy kiertotalouden liiketoimintamalleissa tarvittavan osaamisen kehittämiseen ja uusien kiertotalous- ja uusiokäyttöalan ratkaisujen luomiseen Pohjoismaiden yrityksille. Lisäksi se auttaa rakentamaan kiertotalouden ekosysteemejä Pohjoismaihin.

Pohjoismaiden ministerineuvostossa vireillä olevien kiertotalous- ja uusiokäyttöalan toimien nojalla ministerineuvosto katsoo, että suositus on toteutunut osittain.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta merkitsee tiedoksi Pohjoismaiden ministerineuvoston ilmoituksen. Valiokunta haluaa huomauttaa, että nykyisestä EU-lainsäädännöstä huolimatta havaittavissa on edelleen lukuisia tapauksia, joissa EU:n ulkopuolisiin maihin suuntautuvien jäte- ja uusiokäyttövirtojen käsittely on puutteellista. Erityisen ongelmallisena valiokunta pitää sitä, että EU:ssa käytöstä poistettu elektroniikka myydään uudelleen käytettäväksi Ghanan kaltaisissa maissa, joissa tuotteet päätyvät lopulta kaatopaikoille ja aiheuttavat merkittäviä ympäristö- ja terveysriskejä. Valiokunta korostaa,

että on tärkeää, että EU-lainsäädännön sekä lainsäädännön valvonnan avulla varmistetaan, että jätettä toimitetaan vain yrityksille, jotka voivat dokumentoida jätteen uusiokäytön tai ympäristön kannalta vastuullisen loppukäsittelyn. Valiokunnan mielestä Pohjoismaat voisivat yhdessä pyrkiä varmistamaan, että nykyistä EU-asetusta tarkistetaan tämä huomioon ottaen.

Valiokunnasta on erinomaista, että viime vuosina on käynnistetty monia kiertotaloutta ja uusiokäyttöä koskevia aloitteita ja että Pohjoismaiden ministerineuvosto aikoo osana Visio 2030 -työtä toteuttaa kunnianhimoisia toimia uusiokäytön saralla.

Valiokunta pitää hyvin kiinnostavana Nordic Innovationin kiertotalousohjelmaa, joka keskittyy muun muassa kiertotalouden liiketoimintamalleissa tarvittavan osaamisen kehittämiseen ja uusien uusiokäyttöratkaisujen luomiseen, ja toivoo, että valiokuntaa pidetään ajan tasalla tämän työn tuloksista.

Valiokunta merkitsee ilmoituksen tiedoksi ja odottaa poliittista dialogia.

Pohjolassa 28. kesäkuuta 2021

Anders Kronborg (S)

Anna Vikström (S)

Ingalill Olsen (A)

Ketil Kjenseth (V)

Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)

Magnus Ek (C)

Simon Holmström (HI)

Sofia Geisler (NGV)

Staffan Eklöf (SD)

Saara-Sofia Sirén (kok.)